

тепле місце на 10 хв. М'ясо відділити від кісток і нарізати міленькими шматочками, обсмажити на вершковому маслі. Мигдаль також підрум'янити і змішати з готовим рисом. Страва повинна бути дуже гострою на смак і одночасно солодкою.

Склад:

Куриця – 1 кг., зелень для супу – 1 пучок, лавровий лист – 1-2 шт., гвоздика – 3 шт., вершкове або рослинне масло – 125 гр., рис – 2 стакани, родзинки – 2 ст. ложки, мигдаль 1-2 ст. ложки, сіль, перець за смаком.

Рисовий суп з помідорами

Промити рис, покласти в каструлю з маслом, сіллю і м'ясним бульйоном. Один помідор відкласти, останні подрібнити, покласти в каструлю. З відкладеного помідора зняти шкіру, порізати кубиками і покласти в каструлю. Варити суп 15 хв., поки не звариться рис. Готовий суп розлити в тарілки і посипати мілко нарізаною петрушкою.

Склад: м'ясний бульйон – 6 стаканів, рис 1/3 стакана, помідор 500 гр., сіль, петрушка за смаком, масло 1 ст. ложка.

Так історично склалося, що Миколаївщина багатонаціональна область. Традиції, звичаї, обряди, свята всіх народів і національностей взаємопов'язані, переп'єлись в єдиний народ, внаслідок цього, сьогодні немає жодної сім'ї, яка б готувала суто свої національні страви. Тому можна сміливо назвати всі перераховані страви національними, південноукраїнськими.

*О.М.Чеботаєва – Полухіна,
м. Миколаїв*

ЕТНОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМАТИКА У ВУЗІВСЬКОМУ НАВЧАЛЬНО – ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Складність і суперечливість процесів соціокультурного розвитку сучасного українського суспільства спричинює його по-

требу у фахівцях-культурологах, здатних здійснювати регуляцію соціокультурної поведінки членів суспільства та формувати у них відповідні вимогам часу параметри культурної компетентності особистості.

Однією з категорій фахівців, що допомагають суспільству у вирішенні його актуальних соціокультурних проблем, є педагоги-організатори культурно-дозвілєвої сфери. Їхня соціально-культурна діяльність носить переважно комунікаційний характер в масових поліетнічних аудиторіях, що відбивають реальний склад населення півдня України. Тому формування почуття відповідальності за свою поведінку в етнокультурній сфері, розвиток вміння створювати сприятливі умови для спілкування та взаєморозуміння між людьми, що репрезентують різні культурні, етнічні, мовні, релігійні традиції, становлять одне з провідних завдань фахової культурологічної освіти.

Певний досвід в цьому плані накопичується на кафедрі соціально – гуманітарних дисциплін Миколаївського філіалу Київського Національного університету культури і мистецтв, хоча глибина і системність цього досвіду дуже страждають від щорічної кардинальної переробки робочого плану кафедри, який формується фактично головним ВНЗ в Києві.

Третій рік поспіль в плані залишається "Культурна антропологія" як наука, що вивчає різні народи світу, їх побут та повсякденну культуру. Більш звичним еквівалентом цієї назви, взятої з англо-американської наукової лексики, для нас є "Етнографія" або "Етнологія". Програма курсу передбачає ґрунтовну методологічну підготовку студентів, зокрема їхнє ознайомлення з широким спектром культурантропологічних наукових шкіл і концепцій: від класичного еволюціонізму – до культурного релятивізму та герменевтики.

Претендуючи на відкриття універсальних законів розвитку природи і людства та виходячи з ідеї безперервного, прямолінійного, наперед визначеного прогресу, еволюціоністи неминуче порівнюють культури між собою, визначаючи серед них провідні та відсталі. Неоеволюціонізм продовжує бути однією з поширених течій в сучасній культурантропології, становлячи ідейне підґрунтя європо- та американоцентризму. Разом з тим, однією з ознак сучасного наукового світогляду є сумніви в можливості

побудови загальної універсальної культурантропологічної теорії, за допомогою якої можна пояснити всю багатоманітність людських культурних проявів. Науковий постмодерн віддає пріоритет безпосередньому сприйняттю, а не раціональному конструюванню. Він засновується на усвідомленні множинності співіснуючих етнокультурних відмінностей та відкидає метод порівняння культур між собою як непродуктивний. Кожна етнічна культура визнається адекватною самій собі й конкретним умовам свого існування. Систему її символічних значень етнограф повинен прочитати, проаналізувати та розтлумачити як своєрідний текст. Основною метою етнографічного дослідження вважається не зовнішній опис емпіричних даних, а розкриття "глибинних значень", що лежать в основі вчинків і думок носіїв даної культури.

Такий широкий спектр підходів та поглядів стосовно багатоманітності принципів і форм організації етнокультурного життя сам по собі вже формує уявлення про те, наскільки складною та делікатною є порушена проблематика, й орієнтує бути обачливим в сфері міжетнічних комунікацій. Не випадково для самостійного поглибленого опрацювання студентами, як правило, обирається тема "Етнічні конфлікти та їх врегулювання". В процесі роботи було сформульовано наступний "кодекс" соціально-культурного працівника:

- 1) знати символіку й культуру власного етносу;
- 2) знати комунікативну символіку представників іншого етносу, що виступають партнерами по спілкуванню;
- 3) виходити з аксіоми, що всі культури унікальні та рівноцінні;
- 4) вести себе природно, інформувати партнера про свої інтереси, цінності, звичаї, якщо про них запитують;
- 5) щиро цікавитись культурою, цінностями, стереотипами інших народів;
- 6) прагнути бачити світ іншими очима при збереженні своєї етнічної ідентичності;
- 7) свідомо формувати в собі та своєму оточенні таку актуальну рису характеру як етнокультурна толерантність.

Толерантність визначається як терпимість у сприйнятті інших думок, вірувань, цінностей, або як вміння дозволити іншому бути іншим, не таким, як ти сам. Це один з найважливіших

моральних принципів суспільного співіснування, якого бракує іноді у спілкуванні представників навіть таких близьких народів, як українці та росіяни. Достатньо пригадати надто пристрасні дискусії стосовно статусу української та російської мов в нашому регіоні. При цьому помітно, що толерантність, в цілому притаманна сфері звичаєвих, повсякденних, побутових відносин, піддається ерозії під впливом політичних чинників. Тому студентська аудиторія дуже зацікавлено обговорює питання "Чи повинні ми бути терпимі до всіх громадських та особистісних проявів? Якщо ні, то якими об'єктивними й суб'єктивними чинниками обмежується наша терпимість?"

Як вже зазначалося вище, курс "Культурної антропології" має суто теоретичний, методологічний характер. В ньому бракує етнографічної емпірики, й тому, щоб замотивувати студентів на вивчення дисципліни, ми обов'язково проводимо практичне заняття на базі Миколаївського обласного краєзнавчого музею. Його змістом є ознайомлення студентів з етнографічною колекцією, де представлені чудові артефакти різних культур народів світу та етносів, що мешкають на терені Миколаївщини. Це, звичайно, викликає емоційне піднесення та посилює пізнавальну активність студентів, забезпечуючи можливість ілюструвати теоретичний матеріал наочними прикладами.

Разом з тим, теоретико-методологічна невизначеність цілою рядом актуальних питань неминуче веде до ускладнення конкретних етнологічних досліджень. Одним з таких питань є співвідношення етнічного й національного в культурі. Етнічна культура формується на доіндустріальній стадії розвитку суспільства. Еквівалентом даного поняття виступає традиційно-побутова, народна культура, яка відтворюється всіма представниками етносу. Вона є основним способом буття для великої кількості людей, втілюючи народну мудрість та творчість, практичний досвід, естетичні смаки, моральні норми, ідеали та ціннісні орієнтири. Розвиток індустріальної економіки докорінно ламає традиційний устрій життя, позбавляючи наш побут етнічної специфіки й насичуючи його продуктами "маскульта" і "попси". Це утверджує одну з найнебезпечніших тенденцій сучасного соціокультурного розвитку в глобальному масштабі та

містить загрозу для будь-якої етнічної та національної культури. Замальовку "з натури" читаємо в лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка Д. Д. Кременя:

*" Дівчинко, яка ти в танці "гьорла"
Америцька звичка пити з горла,
Наготу звеличити в стриптиз...
Ах, які нам ворожили міфи,
Мов зі стону приблудили скіфи:
Тіло – в пристрасть, а в багаття – хмиз!
Ти прийшла у ніч, сільська дитина.
Що для тебе книга і картина,
Авдиторій гулі молоді?..
Звітрені твої дівочі губи,
А й тобі вода, вогонь і труби
Мідні озивалися тоді..."*

(Автопортрет XXI)

Нічні клуби, казино, зали ігрових автоматів не мають етнічної ознаки, вони агресивно космополітичні. Справжньою альтернативою їм в сучасних умовах може бути лише висока, елітарна, професійна культура, яка не виростає автоматично з народної, традиційно-побутової культури, але яка завжди спирається на неї, як на своє підґрунтя.

Етнічна культура є джерелом народної мови, яка стає в національній культурі літературною мовою. З етнічної культури письменники запозичують сюжети й образи, композитори – мелодії й ритми, архітектори – стилі й способи оформлення будівель. Оригінальність, неповторність "обличчя" будь-якої національної культури значною мірою визначається особливостями етнічних традицій, що склалися століттями. Але сьогодні збереження цінностей і традицій етнічної культури потребує професійної допомоги, й це необхідно обов'язково враховувати, здійснюючи навчально-виховний процес у вищих навчальних закладах культурологічного профілю.

Література:

Арутюнян И. В., Дробизева Л. М., Суколов А. А. Етносоціологія. – М., 1998.

Бромлей Ю.В. Етносоциальные процессы: теория, история, современность. -М., 1987.

Емельянов Ю.Н. Основы культурной антропологии. – СПб, 1994.

Етнічний довідник: В 3-х ч. – К., 1996.

Лурье С.В. Историческая антропология. – М., 1997.

Кафарський В.І., Савчук Б.П. Етнологія. – К., 2006.

Кремінь Д. Полювання на дикого ведра. – К., 2006.

Пономарьов А.П. Українська етнографія. – К., 1994.

Садохин А.П. Етнологія. – М., 2003

Этнография и смежные дисциплины. – М., 1988.

Шарата Н. Г.

м. Миколаїв

ВПЛИВ ГЕНЕТИЧНОГО ГРЕЦЬКОГО КОРИННЯ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ М.М.АРКАСА

Ім'я видатного українського історика, талановитого композитора, поета, педагога та громадського діяча М.М.Аркаса (1853-1909) відомо не тільки на Миколаївщині, але й далеко за її межами. Він належав до славетного грецького роду, представник якого, Андреас Аркас, в 1794 році під тиском обставин опинився в новозаснованому місті Миколаєві.

Хоча серед Аркасів були видатні російські імперські діячі, які брали участь безпосередню в розбудові всієї Російської держави, багато зробивши для розвитку та посилення її торговельного морського флоту, проте найголовніше значення мало включення представників цього роду в етносоціокультурні процеси, які відбувалися в Україні, і які знайшли прояв в їхній науковій та культурологічній діяльності. Характерною ознакою роду став значний внесок в соціально-економічний та культурний розвиток України.

Слід наголосити, що своєю культурницькою діяльністю греки Аркаси асимілювалися серед українства, сприяли поглибленню та розширенню процесів українського національного відродження, розвитку самосвідомості українського народу. Їм належить не лише організація і культурна праця на ниві миколаївсь-